

POSTANOWIENIE

Dnia 14 maja 2026 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Leszek Bosek (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Paweł Czubik

SSN Marek Dobrowolski

w sprawie z powództwa A. G.

przeciwko M. G.

o rozwód,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 14 maja 2026 r.,

na skutek skargi powódki na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie w sprawie o sygn. V ACa 118/23,

z udziałem Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Warszawie,

oddala skargę.

Paweł Czubik Leszek Bosek Marek Dobrowolski

UZASADNIENIE

Pismem z 26 marca 2026 r. A. G., reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika, wniosła skargę na przewlekłość postępowania przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie w sprawie V ACa 118/23.

Skarżąca domagała się:

1. stwierdzenia przewlekłości postępowania przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie w sprawie V ACa 118/23;
2. zasądzenia od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Warszawie na rzecz skarżącej kwoty 20 000 zł;

3. zasądzenia od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Warszawie na rzecz skarżącej zwrotu kosztów postępowania skargowego, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego, według norm prawem przepisanych.

W uzasadnieniu podała, że w okresie od 2 października 2023 r., tj. od momentu złożenia odpowiedzi na apelację, aż do dnia 26 stycznia 2026 r., kiedy wydano zarządzenie o wyznaczeniu terminu rozpoznania apelacji, w sprawie nie podjęto żadnych czynności.

Pismem z 23 kwietnia 2026 r. Prezes Sądu Apelacyjnego w Warszawie wniósł o oddalenie skargi na przewlekłość.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga nie jest uzasadniona.

Zgodnie z utrwalonym orzecnictwem Sądu Najwyższego za naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki uznaje się wielomiesięczną beczynność sądu, trwającą co najmniej 12 miesięcy (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 12 maja 2005 r., III SPP 96/05; z 18 maja 2016 r., III SPP 53/16; z 14 lipca 2016 r., III SPP 55/16; z 7 marca 2017 r., III SPP 6/17; z 21 lutego 2018 r., III SPP 3/18; z 12 grudnia 2018 r., I NSP 6/18; z 18 października 2022 r., I NSP 256/22).

Nie jest to jednak sztywna cezura czasowa ani jedyne kryterium oceny sprawności postępowania cywilnego.

W orzecnictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że przewlekłość postępowania zachodzi wtedy, gdy zwłoka jest nie tylko nadmierna, ale nie znajduje też uzasadnienia w okolicznościach sprawy (zob. m. in. postanowienia Sądu Najwyższego: z 22 kwietnia 2010 r., III SPP 6/10; z 16 czerwca 2011 r., III SPP 14/11; z 27 marca 2012 r., III SPP 8/12; z 8 listopada 2017 r., III SPP 46/17; z 4 października 2023 r., I NSP 142/23).

Sama ustawa zobowiązuje bowiem wprost do ustalenia, czy i jaki wpływ na sprawność postępowania ma „charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej zawilosci, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła

przewlekłość postępowania” (art. 2 ust. 2 *in fine* ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki, tekst jedn. Dz.U. 2023, poz. 1725).

Odnosząc powyższe do niniejszej skargi, należy stwierdzić, że w sprawie V ACa 118/23 nie można mówić o bezczynności sądu.

Po pierwsze, akta sprawy wraz z apelacjami stron postępowania wpłynęły do Sądu Apelacyjnego w Warszawie 28 lutego 2023 r. (k. 934). Tego samego dnia wylosowano sędzię referenta (k. 935). Pismami z 8 marca 2023 r. zawiadomiono strony o składzie wyznaczonym do rozpoznania sprawy (k. 938-939). Pismem z 13 września 2023 r. doręczono pełnomocnikowi powódki odpis apelacji pozwanego (k. 943). Pismem z 13 września 2023 r. doręczono pełnomocnikowi pozwanego odpis apelacji powódki (k. 944). Odpowiedź na apelację pozwanego wpłynęła do Sądu Apelacyjnego w Warszawie 6 października 2023 r. (k. 946), a odpowiedź na apelację powódki 11 października 2023 r. (k. 967). Zarządzeniem z 26 stycznia 2026 r. wyznaczono termin posiedzenia niejawnego na dzień 16 czerwca 2026 r. celem rozpoznania apelacji (k. 975).

Po drugie, § 79 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 18 czerwca 2019 r. – Regulaminu urzędowania sądów powszechnych (tekst jedn. Dz.U. 2024, poz. 867 ze zm., dalej: „Regulamin urzędowania sądów powszechnych”) zobowiązywał Sąd Apelacyjny w Warszawie do rozpoznania niniejszej sprawy według kolejności wpływu. Sąd Apelacyjny wydając zarządzenie z 26 stycznia 2026 r. zastosował się do powyższego przepisu. Nie znalazł bowiem podstaw do zastosowania z urzędu przepisu wyjątkowego, który uzasadnia rozpoznanie sprawy poza kolejnością ze względu na „szczególnie uzasadniony przypadek” (§ 79 ust. 3 Regulaminu urzędowania sądów powszechnych).

Sąd Apelacyjny w Warszawie podzielił tym samym stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone m.in. w postanowieniu z 19 października 2017 r. w sprawie III SPP 44/17, zgodnie z którym „[s]prawy o rozwód nie należą do kategorii spraw pilnych i, co do zasady, powinny być wyznaczone zgodnie z kolejnością wpływu. Pełnomocnik strony w sprawie o rozwód, który nie składa

wniosku o skierowanie sprawy na termin rozprawy apelacyjnej poza kolejnością wpływu, ze wskazaniem, że występuje szczególnie uzasadniony przypadek, nie może skutecznie domagać się stwierdzenia przewlekłości postępowania, gdy rozprawa apelacyjna została wyznaczona po roku oczekiwania, zgodnie z kolejnością wpływu”.

Po trzecie, Sąd Najwyższy ustalił także, że skarżąca w toku postępowania apelacyjnego nie podejmowała działań na rzecz rozpoznania jej sprawy poza kolejnością wpływu, a w szczególności nie podjęła próby wykazania, że sprawa ma szczególny charakter uzasadniający jej rozpoznanie na uprzywilejowanych zasadach. Okoliczność, czy strona złożyła wniosek o rozpoznanie sprawy poza kolejnością i wykazała istnienie podstawy do jego uwzględnienia, jest natomiast brana pod uwagę przy ocenie, czy doszło do przewlekłości postępowania (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z 19 października 2017 r., III SPP 44/17; z 13 grudnia 2017 r., III SPP 53/17; z 12 grudnia 2018 r., I NSP 1/18; 14 czerwca 2019 r., I NSP 46/19; z 24 stycznia 2024 r., I NSP 271/23). Również pełnomocnik skarżącej nie wykazał, ani nawet nie podjął próby wykazania, że sprawa ma szczególny charakter i dopuszczalne było jej rozpoznanie na uprzywilejowanych zasadach.

Po czwarte, nawet w świetle orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka o przewlekłości postępowania można mówić dopiero wtedy, gdy postępowanie trwa dłużej niż trzy lata w jednej instancji (zob. m.in. wyrok ETPC z 10 lipca 1984 r., *Guincho przeciwko Portugalii*, skarga nr 8990/80), a w dwóch instancjach powyżej pięciu lat (zob. wyrok ETPC z 7 lutego 2006 r., *Donnadieu przeciwko Francji*, skarga nr 19249/02). Sama też długość postępowania nie jest równoznaczna ze zwłoką i nie uzasadnia sama w sobie stwierdzenia, że sprawa nie została rozpoznana w rozsądnym terminie. Jest to dopuszczalne dopiero wtedy, gdy opóźnienie jest nadmierne i „nie ma okoliczności faktycznych ani argumentów”, które uzasadniałyby tak długi czas rozpoznania sprawy (zob. wyrok ETPC z 8 grudnia 1983 r., *Pretto i inni v. Włochy*, skarga nr 7984/77 oraz późniejsze orzecznictwo: wyroki ETPC: z 6 czerwca 2024 r., skarga nr 45960/21, *Terczyński i inni przeciwko Polsce*; z 6 czerwca 2024 r., *Pluciński i inni przeciwko Polsce*, skarga nr 56092/22; z 11 kwietnia 2024 r., *Stań i inni przeciwko Polsce*,

skarga nr 56287/22; z 11 kwietnia 2024 r., *Paradowski i inni przeciwko Polsce*, skarga nr 18706/22; z 11 kwietnia 2024 r., *Paliccy i inni przeciwko Polsce*, skarga nr 32837/20). Jak wyjaśnił Europejski Trybunał Praw Człowieka, „rozsądny charakter czasu trwania postępowania należy oceniać w świetle okoliczności sprawy i z uwzględnieniem złożoności sprawy, zachowania skarżących i organów procesowych oraz znaczenia sprawy dla interesów skarżących” (zob. wyrok ETPC 7 lipca 2015 r., *Rutkowski i inni przeciwko Polsce*, skarga nr 72287/10).

W tym stanie rzeczy, mając na uwadze zasadę rozpoznawania spraw według kolejności wpływu oraz brak wniosku o rozpoznanie sprawy poza kolejnością wpływu, Sąd Najwyższy doszedł do przekonania, że żądanie stwierdzenia przewlekłości postępowania w sprawie V ACa 118/23 nie jest uzasadnione.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

Paweł Czubik Leszek Bosek Marek Dobrowolski

[kf]

[a.ł]